

Yunus Emre'nin Şiirleri ile Akaidi ve Allah C.C. Aşkı

*[Ölüm haberi gelmeden
Ecel yakamız almadan
Azrail hamle kılmadan
Gel dosta gidelim gönül.]*

Yani Allah'tan haber gelecek, hadi bakalım vaden yetti, ölüm haberi gelmeden, ecel yakamız almadan; ecel gelip yakamızı tutmadan, Azrail hamle kılmadan; Azrail gelip de canını almak için hamle etmeden dosta gidelim. Yani ölmeden evvel bu işi başaralım.

*Gerçek erene varalım
Hakk'ın haberin soralım
Yunus Emre'yi alalım
Gel dosta gidelim gönül.*

Bu işte Yunus'un şeyini [düşüncesini] gösteren şiirlerden bir tanesi.

Tabii bu şiirde de gördüğümüz gibi Yunus'un gözü dünyayı görmüyor. Dünya fanidir diye ona önem vermiyor. Dünyaya karşı zâhidâne duygularla dolu. Fedakarlığı, feragatini görüyoruz.

a. Mürid Nedir?

Dervişlik için de bir şiiri var, onu okumak istiyorum. Onu da izah edelim, kendi şiirinden fikirleri anlaşılın.

*Bu dervişlik durağı bir acayip duraktır
Derviş olan kişiye evvel dirlik gerektir.*

Durak, makam demek. Bu dervişlik durağı, bu dervişlik makamı bir acayip duraktır. Acayip bir makamdır bu dervişlik. Derviş olan kişiye evvel dirlik gerektir. Derviş olmak isteyen kimsede evvela hayat lazımdır. Canlı olacak, ölü olmayacak.

Eski Türkçe’de “dirlik” hayat demek. Durak makam demek, dirlik hayat demek. Onlar olmayınca veya onların bu mânaya geldiği bilinmeyince şiirin mânası çözümlenmiyor.

Dervişlik en güzel yol, onu biliyor da ama bu dervişlik acayip bir makamdır. Derviş olan kimsede önce hayat olacak, yani ölmüşse kalbi, hayat yoksa; aşk, şevk, arzu, bu işi başarmak için böyle davranacak bir canlılık yoksa olmaz. Önce bir istek olacak.

Onun için tasavvufta kemâlâta ermek isteyen insana ne deniyor?

Mürit.

İstiyor. Önce bir hayatı olacak ki isteyecek. İradesi olacak, isteği olacak.

Sonra;

*Çün anda dirlik ola, Hak ile birlik ola
Varlığı elden koyup, ere kulluk gerektir.*

Eğer tâlip olan kimsede, sâlik olan kimsede, mürit olan kimsede bir hayatiyet varsa, dirlik varsa, canlılık varsa o Hak ile birlik olacak, varlığını elden koyacak bir tarafa ere kulluk edecek. Varlığı elden koymak varlıktan geçmek demektir. Yani terk-i dünya, terk-i ukbâ, terk-i hestî, terk-i terk diyor biliyorsunuz şâirler. İnsanın kâmil bir insan olması lazım, olması için şu dört şeyi bırakması lazım:

Terk-i dünya; dünya sevgisi ile dünya ilgisi ile dünya çalışması ile olmaz. Terk-i dünya, dünyayı kafasından, gözünden çıkaracak. Terk-i ukbâ; âhîret hesabıyla endişesiyle telaşıyla bezirgânlığıyla da kemâlât olmaz, onu da gözünden çıkartacak. Terk-i hestî; tüm varlığından geçecek.

Varlıktan geçmek nasıl olur?

Nesi var varlık olarak?

İlmi var. İlmini bir tarafa koyacak.

Nesi var?

Malı var. Zenginliğini bir tarafa koyacak.

Nesi var?

Gücü kuvveti var, bir tarafa koyacak. Makamı var, bir tarafa koyacak.

Yani nesi varsa, “var” dediği nesi varsa kendisinin, onlardan kurtulacak, hiçbir şeyim yok diyecek, bomboşum diyecek.

Burada da bir hikâye anlatayım.

Derler ki, Necmeddîn-i Kübrâ hazretlerine Fahreddîn-i Râzî gitmiş, elini öpmüş. Necmeddîn-i Kübrâ bizim Kübreviyye tarikatımızın pîri, büyüğümüz, evliyaullahtan çok mübarek, kerametleri aşikâr olan bir kimse.

Fahreddîn-i Râzî kim?

Fahreddîn-i Râzî de *Tefsîr-i Kebîr*'in müellifi, büyük müfessir, büyük alim.

Fahreddîn-i Râzî Necmeddîn-i Kübrâ hazretlerine gitmiş; “Efendim, ben tefsir ilminde *Tefsîr-i Kebîr*'i yazdım, Fıkıh ilminde falanca kitabı yazdım, falanca ilimde şu eseri yazdım. Elhamdülillah, bütün ilimlerden şöyle bir takım

bilgileri elde ettim. Elhamdülillah, gönlüm mutmain, bayağı bir şeyler biliyorum. Ama tasavvuftan soruyorlar bazen bana, bunu bilmiyorum. Bu konu benim saham değil. Benim sahamın dışında diyorum. Bunu da öğrenmek de istiyorum Efendim, lütfedin bendenizi müritliğe kabul edin, dervişliğe kabul edin, bu ilmi de bana öğretin.” demiş.

“Hay hay evladım, teşekkür ederim.” demiş. “Hay hay, olur, peki. Ama bir şey söyleyeceğim, kabul edersen olur. Şimdi sen bana mürit olunca, dervişliğe girer girmez kafadaki bilgilerin hepsi silinir.” -Kompüterin pili çıkmış gibi yani.- “Bütün yüklediğin şeyler hepsi silinir, hiçbir şey kalmaz kafanda. Ne ilmin kalır, ne tefsir bilgin kalır, ne hadis bilgin kalır, hafızan bomboş kalır. Bizim yolumuza girdin mi kafan böyle bomboş kalır, hepsi silinir evladım bu yola girince.” demiş.

Ne!

Hepsi silinir.

Bu kadar ilimler, bunca yıl çalışıp da elde ettiğim ilimler silinir mi?

“Silinir evladım, silinmeden olmaz. Biz sileriz hepsini, silmemiz lazım, ondan sonra derişliği sana öyle öğretebiliriz. Silmemiz lazım, silinir. Yani bunları sileceğiz, şartımız o.” demiş.

Hani ameliyatta ne diyor?

“Karnını açacağız, ondan sonra oradan şunu şöyle yapacağız bunu böyle yapacağız, diyeceğiz sonra; razı mısınız? Bak at şuraya imzayı.”

Tamam razıyım diyor adam, ne yapsın. Sancıdan ölüyor veyahut ameliyat olmazsa daha fena olacak. Tamam, karnımın kesilmesine razıyım diyor. Veya diyorlar ki kangren olmuş parmaklarını keseceğiz diyor Allah saklasın, ne yapalım kes diyor. Olmazsa bu defa üremesin diyor mesela.

Ona da öyle demiş Necmeddîn-i Kübrâ. Demiş ki: “Evladım bütün ilimler silinir, sileceğiz. Sileriz yani keramet yoluyla sileriz, hiç bilgin kalmaz; razıysan gel.”

“Ya öyle mi? Başka çaresi yok mu?”

“Yok!” demiş.

Hakikaten de yoktur. Yani sen öteki bilgilerle gelirsen şeyhe itiraz edersin her şeyde. Her şeyde itiraz eden de helak olur. Olmaz yani, teslim olması zor olur, doğru söylüyor Necmeddîn-i Kübrâ Efendimiz.

“Efendim, ben bu meseleyi bir düşüneyim müsaade ederseniz, Allahaısmarladık.” demiş, bir daha uğramamış.

Kolay mı o kadar bilgilerin hepsini bırakacak?

İşte bak varlığını bırak diyor. İlmini bırakacak.

Kimisi ilmini bırakamaz, kimisi unvanını bırakamaz, kimisi parasını bırakamaz, kimisi gücünü kuvvetini, hatırlı olduğunu bırakamaz. Yani bir hiç olarak kendisini görmek istemez. Varlığı tamamen soyup sıfır olmak istemez. Yani bir yerden zorlanır.

Kendisi profesör bir arkadaş diyor ki ; “Ben hiçbir yerde iki insan olmaya razı olmadım. Huyum böyle.”

İşte bu o zaman olmaz. “Huyun öyle” oldu mu olmaz. Bırakamıyor, unvanları bırakamıyor,

unvanından geçemiyor. Bak o kadılıktan geçmiş, yüznumara temizlemiş. Ama herkes bırakmaz.

Ne diyor?

Varlığı elden koyup ere kulluk gerektir.

Er dediği ne?

Şeyhi, evliyaullah, mürşid-i kâmil. Yani eğer hayatiyet varsa, ilmini tâatini kadılığını mevkiini makamını parasını varlığını bırakacak, ere kulluk edecek.

Kulluk eyle erene, şarktan garbı görene

Senden haber sorana key miskinlik gerektir.

Nasihat ediyor Yunus. Kulluk eyle erene, ermiş olan kişiye güzel hizmet eyle, dervişliğini güzel eyle. Şarktan garbı görene, yani doğudan baktı mı batıyı görebiliyor.

Nasıl görür onu hocam, olur mu?

Hz. Ömer gibi. Hz. Ömer'in Medine-i Münevvere'den minberden İran'daki komutanını görmesi gibi. *Yâ sâriye ile'l-cebel* dediği gibi.

Nasıl gördü?

Kerametle gördü.

Kulluk eyle erene, şarktan garbı görene, senden haber sorana key miskinlik gerektir. Sana birisi haber sorarsa, “nicesin, nasılsın, nersin ya sen”; çok mütevazi olmak gerektir.

Şimdi bizim burada 40 tane işimizi saydılar, bu işleri yapan hep bizim kardeşlerimiz.

Ben tek başıma ne yapabilirdim?

Yani o kadar dernek, vakıf, çalışma vesaire... Bunlar işte Hocamızın hayatı mayatı diye hepsini bana yüklediler. Bunları hep yapan kardeşlerimiz. Ben oturuyorum, yatıyorum, kalkıyorum; arkadaşlar yapıyor. Sonra bize faturası, faturası değil de öncülüğü bize yüklenmek isteniyor.

Allah razı olsun hizmet eden kardeşlerden.

*Miskin olağör bari, benlikten ırak yürü
Gönlünde benlik olan dervişlikten ıraktır.
Ne diyor?*

Miskin ol, yani bir hani kıyıda oturmuş bir fakir gibi ol, benlik kalmasın içinde, benlikten uzak olarak seyr-i sülûkünde ilerle. Gönlünde benlik olan dervişlikten ıraktır, gönlünde benlik varsa bir insan kâmil derviş olamaz.

*Hak ere benim dedi, varlığın erde kodu
Erenlerin himmeti yerden göğe direktir.*

Bak, mürşid-i kâmile saygısına bak, ifade-
sine bak. Hak ere, -yani mürşid-i kâmile er di-
yor-

Allah ne dedi?

Benim dedi, benim bu kul dedi.

Ne zaman diyor?

Evliyâî diyor, benim velilerim diyor.

Mesela bir hadîs-i kutsîde;

Evliyâî. “Benim velilerim, benim erenle-
rim.” *Tahte kıbâbî*. “Kıbâbımın altındadırlar.”
Lâ ya’rifühüm ğayrî. “Benden gayrısı onları bil-
mez.”

Kıbâb; kubbetü’l-arus derler, gelin çadırı
demek. Gelinin özene bezene yapılmış büyük
çadırı olurmuş eskiden, süslü, otağ gibi yani.
Gelin otağı diyelim. Kıbâb bu, gelin çadırı. Ge-
lini kimse görmesin diye her tarafı kapalı olur,
örtülü olur ama çok süslü olur.

Evliyâî tahte kıbâbî. “Benim sevgili kulla-
rım, evliyam, benim gelin otağlarımın içinde-
dir, gelin otağı gibi çadırlarımın altındadır.” *Lâ*

ya'rifühüm ğayrî. "Benden gayrısı bilmez hepsini."

Bazısını işte herkes biliyor, görüyor, bazısını bilmez, kim olduğunu anlayamaz. İşte Hak ere benim dedi, benim kulum, benim evliyam dedi, sevdi, ona öyle dedi. Varlığın erde kodu, yani Allah kendi varlığını ere, erde koydu, yani varlığını birliğini erene iyice duyurdu, onu halife yaptı.

Varlığın erde kodu ne demek?

Hilâfet-i uzmâ makamı demek.

b. Muhabbetullahâ Ermenin Yolu

Erenlerin himmeti yerden göğe direktir, erenlerin himmetleri, gayretleri çok önemlidir. Yerden göğe direktir, göğü kaldıran, göğü tutan direk gibidir, çok kıymetlidir. Erenler himmet etti mi taşı kimya yapar. Bir lahzada muhabbetullahâ erdirir müridi demişler.

Bu dervişlik beratın okumadı müftüler

Kim ne biliser bunu, bir acayip varaktır.

Çok güzel, yani şiir olarak da çok güzel, sanatlar bakımından da çok güzel.

Bu dervişlik beratını, kitabını, yazısını, fermanını müftüler okumadılar. Kim bilecek bu

dervişlik bilgilerini, bu bir acayip bir yapraktır. Varak yani bu yaprak acayip bir yaprak, öyle her yerde okutulmaz, herkes bilmez bunu.

Bu dervişlik beratın okumadı müftüler

Kim ne biliser bunu, bir acayip varaktır.

Ey Yunus ârif isen anladım bildim deme

Tut miskinlik eteğin, âhir sana gerektir.

Ârif isen anladım, bildim deme, öyle övünüp ortalarda gezinme, miskinlik eteğini tut, miskinliğe yapış. En son sana lazım olacak, sana fayda verecek miskinliktir, tevazudur diyor.

Bestelenmiştir bu. Yani konferansın tatlı olması için bir de burada teyp olması lazımdı;

Ey Yunus ârif isen anladım bildim deme,

Tut miskinlik eteğin, âhir sana gerektir

diye ondan bestesiyle okumamız lazımdı.

İşte böyle Yunus dervişliği güzel böyle şeylerle çok hoş anlatıyor.

Sonra dervişleri çok seviyor. Onları da okuyacağım. Çünkü bana 12'ye kadar vakit verdiler, kimse kalmayınca kadar okurum ben de. Burada notlarım da var.

Bir başka şiirini okuyorum. Yunus'un nasıl bir anlayışa sahip olduğunu anlatan şiirlerden birisi.

Ne diyor?

Hakikate bakar isen nefsin sana düşman yeter

Var imdi ol nefsin ile vuruş tokuş savaş yürü.

Kim anladı?

İnsanın hakikatte, şöyle bir gerçeklere dikkatli baksa en büyük düşmanı kimdir?

Nefsidir.

Kim söylüyor bunu?

Hadiste Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem*'den rivayet edilmiş;

أَعْدَىٰ عَدُوِّكَ نَفْسُكَ الَّتِي بَيْنَ جَنْبَيْكَ

A'dâ adüvvüke nef süke'lletî beyne cen-beyke.

“Şu senin içindeki nefsin en büyük düşmanıdır.” diyor.

Hakikate bakar isen nefsin sana düşman yeter. Var imdi ol nefsin ile, sen şimdi kalk git

o nefsinle vuruş tokuş, nefsinle kavga et, vuruş tokuş savaş yürü. Yani nefsinle, kendinle mücadele et.

Yani nedir bu?

Mücahededü'l-mer'i bi-nefsihi, kişinin nefsiyle cihad etmesi.

Sonra;

Nefstir eri yolda koyan, yolda kalır nefse uyan

Ne işin var kimse ile, nefsine kakı buş yürü.

Kişiyi yolda koyan nefsidir. İyi derviş yapmayan, sınıfı geçirmeyen, hayatta başarı kazandırmayan, günahlara bulaştıran nefsidir. Nefstir eri yolda koyan, yolda kalır nefse uyan; nefse uyan insan yolda kalır. Ne işin var kimse ile, nefsine kakı buş yürü. Başkasıyla ne işin var senin, nefsine kakı.

Kakımak ne demek?

Kızmak demek.

Nefsine kız.

Buş; o da öfkelenmek demek. Nefsine kız, nefsine öfkelen öyle yürü.

Sonra;

*Diler isen bu dünyanın şerrinden olasın
emin,*

*Terk eyle bu kibr ü kîni, hırkaya gir derviş
yürü.*

Eğer bu dünyanın şerrinden emin olmak istiyorsan bu kibr ü kîni bırak, hırkayı giy, derviş olarak yürü.

İster isen bu dünyada ebedi sarhoş olasın

*Işk kadehin dolu götür yıl on iki ay sarhoş
yürü.*

Yani bu dünyada ilahi aşkın mesti olmak istiyorsan bu Allah aşkı kadehini iç, daima hayatın hep o ilahi sermestlikle geçsin.

*Kimse bağına girmegil, kimse gülüne der-
megil*

*Var kendi maşukun ile bahçede al alış
yürü.*

Kimsenin bağına girme, kimsenin gülünü koparma, kendi maşukun olan Allahu Teâlâ hazretleri ile bahçede al alış yürü. Yani onunla meşgul ol, Allah ile meşgul ol.

*Gönüllerde iş olmagil, mahfillerde çiğ ol-
magil*

*Çiğ nesnenin ne tadı var, gel ışk oduna piş
yürü.*

Gönüllerde iğne olma, gönüllere batıp kimseyi üzme. Mahfillerde çiğ olma, toplantılarda çiğ bir insan olma. Çiğ nesnenin ne tadı var, gel aşk oduna piş, öyle yürü bu hayat yolunda.

Yunus şimdi hoş söylersin, dilin ile şerh eylersin

Halka nasihat satınca, er ol yolunca hoş yürü.

Yani halka nasihat edeceğine sen kendin adam ol, hoşça yürü diyor, kendisine böyle söylüyor.

c. Dervişlerin Değeri

Evet, tabii fazla da uzatmak şey olmaz. Dervişleri, dervişliği nasıl önemli gördüğüne dair bir şiirini okuyacağım, ondan sonra sözü toparlayalım kapatalım. Çünkü ne yapsak tam anlatamayız ama bunlar da Yunus ile ilgili biraz bilgi vermiş oldu.

Dinin imanın var ise hor görmegil dervişleri

Cümle âlem müştak durur görmekliğe dervişleri

Ay u güneş müştak durur dervişlerin sohbetine

Ferişteler tesbih okur, zikir eder dervişleri

Ferişte melek demek. Anlıyorsunuz, bunları izaha lüzum görmüyorum.

Tersalar tapuya gelir, hükm ısları zebun olur

Dağlar taşlar secde kılur, göriceğez dervişleri

Ol Fahr-i âlem Mustafa, o ma'den-i ışk u safa

İster isen andan vefa, incitmegil dervişleri

İncidesin âh edeler, ömrün gülün kurutalar

Gözsüz olasin yedeler tâ bilesin dervişleri

Yani dervişi incitirsen âh ederler, sonra kör olursun. Ömrünün gülü kurur, gözsüz kör olursun da elinden tutup seni yürütürler. Yani incitme bu dervişleri.

Derviş oku ırak atar, hey demeden cana batar

Gafil olma yeter tutar, hor görmegil dervişleri

Derviş attığı oku uzağa atar, yani derviş dediği evliya derviş bunlar sıradan şey değil. Hey demeden, kaçamadan gelir insanın canına

zıp diye saplanır. Gafil olma yeter tutar, gafil olma, derviş yetişir seni yakalar, hor görme sen dervişleri.

Yer gök eydür hırka hakı, himmetleri olsun baki

Çün padişah oldu sâki, esridiser dervişleri

Yer gök der ki bunların, bu dervişlerin, erenlerin himmetleri dâimî olsun. Mademki onlara Allah bu aşkullahı, marifetullah şarabını vermiş, dervişler ondan sarhoş olurlar diyor.

Gökten inen dört kitabı günde bin kez okurısan

Vallah didar görmeyesin sevmez isen dervişleri

Devletliler sever bizi, her dem sorar halimizi

Kördür münkirlerin gözü, görmeyiser dervişleri

Yunus eydür bu ışk geldi, ölmüş canım diri kıldı

Sen ben demek dilden kaldı, göreceğiz dervişleri

Buradaki derviş dediği işte böyle kâmil insanlardır. Onlar tabii o devirde Anadolu'ya gelmiş insanlar bunlar. Orta Asya'dan geldiler, Anadolu'yu fethettiler, Balkanlar'a geçtiler,

İslâm'ı Balkanlar'a yaydılar. Bu mütevazı mübarek insanlar Osmanlı İmparatorluğu'nu kurdular. Yani çok kıymetli insanlar. Onun için onlara diyorlar ki:

İşitin ey yârenler eve dervişler geldi

Can şükraneye verelim, eve dervişler geldi

O mübarekler bir yerden evine misafir gelmişler. Canını şükraneye verelim; canını feda edecek yani teşekkür makamında canını feda edecek dervişler geldi diye.

Her kim gördü yüzünü, indirir kendözünü

İlmi batından öter, eve dervişler geldi

Dervişler uçar kuşlar, deniz kenarın kışlar

Zihi devletli başlar, eve dervişler geldi

Ne kadar kıymetli insanlar dervişler.

Seydi Balım ilinden, şeker damlar dilinden,

Dost bahçesi yolundan eve dervişler geldi

Seydi Balım ilinden gelmişler misafirleri. Orası da Seydişehir dediğimiz yer. Yani onun olduğu yere o taraftan grup halinde arif kimseler gelmiş, *Eve Dervişler Geldi* diye şiir yazıyor.

Yunus kulun öğürsüz, kimsesi yok yalnız

Fidyeye olsun canımız, eve dervişler geldi

Canımız feda olsun eve dervişler geldi diyor.

d. Yunus'a Göre Müslümanların Dört Grup Olması ve Halleri

Evet, fazla şey yapmadan kısaca tamamladım. Tabii mürşid-i kâmil pek mübarek bir insandır. Yunus'un bu tasavvuf şeyi şudur; -Hacı Bektaş'ta da aynıdır, Mevlana'ya da benzer, biraz üslup farklı ama Hacı Bektaş'a daha çok yakın- Yunus'a göre Müslümanlar dört tabakadır:

Şeriat tabakası şeriat ehli, tarikat ehli, marifet ehli, hakikat ehli. Dört tabaka.

Şeriat ehli namaz kılarlar, oruç tutarlar, abdest alırlar, ibadetlerini yaparlar ama tam İslâm'ı hazmetmiş insanlar değil. Tarikat ehli; tamam tarikata girmişler, zikir çekiyorlar, bir şeyleri yapmaya başlamışlar, güzel. Marifet ehli; bunlar tarikatta ilerlemişler, marifetullah ermişler, Allah'ı tanımışlar, Allah'ın sıfatlarını öğrenmişler. Allah'ın istediği bir kul olma seviyesinde iyi bir derece elde etmişler. Ondan sonra hakikat ehli, ehl-i hakikat; onlar da üst tabaka yani işin hakikatine vâkıf olmuşlar, Allah'ın tam sevdiği kulları haline gelmişler.

Bunlarla ilgili bir şiiri söyleyerek bu tasavvuf görüşünü iyice gösterebiliriz. Şöyle;

Sualim var tapuna ey dervişler ecesi

Meşayih ne buyurur yol haberi nicesi

Sana bir sorum var ey dervişlerin sultanı.

Ece sultan demek.

Sualim var tapuna ey dervişler ecesi,

Meşayih ne buyurur yol haberi nicesi.

Meşayih bu konuda, eski sofiler, evliyaulah neler söylemişler, yolun haberi nasıl?

Ver bir suale cevap, tutalım olsun sevap

Şule kime gösterir ışık evinin bacası

Benim sorduğum soruya cevap ver ey efendim, biz o verdiğin cevabı tutalım da sevap kazanalım. Bu aşk evinin bacası kime ışık gösterir anlat.

Anlatıyor şimdi, soruyu kendisi soruyor, anlatmaya başlıyor.

Evvel kapı şeriat, emr ü nehyi bildirir

Yuya günahlarını her bir Kur'an hecesi

Her Kur'an'ın okudukça bir hecesi günahlarını yıkar. Evvel kapı şeriattır, emr ü nehyi buradan öğrenirsin Allah şunları yasaklamış,

bunları emretmiş diye. Ve günahların yıkanır Kur'an okurken.

İkincisi tarikat kulluğa bel bağlaya

Yolu doğru varanı yarlığaya hocası

İkinci makamı tarikattır, kulluğa bel bağlayacak, tarikata giren insan iyi bir kul olmaya gayrete gelecek. Ve yola doğru vardığı zaman hocası onu yargılar. Hocası Allah'tır. Hocalar hocası Allah. O devrin Türkçesinde "Hoca" efendi demektir.

Üçüncüsü marifet can gözün gönül açar

Bak mâna sarayına Arş'a değin yücesi

Üçüncü makam marifet makamıdır, gönül gözü o zaman açılır. Mâni sarayına bir bak ki arşa kadar yükselir orası.

Dördüncüsü hakikat ere eksik bakmaya

Bayram ola gündüzü Kadir ola gecesi

Dördüncü makama eren kimse artık tam hakikate âşık-ı sâdık olan, has, kâmil müslüman ere eksik bakmaya. Kimseyi hor görmez, kimseye eksiktir demez, herkesi hoş görür. Bayram ola gündüzü Kadir ola gecesi. O makama erdi ise bir insanın gündüzü bayram gibi olur, her gecesi Kadir gibi olur.

Bu şeriat güç olur; şeriatı tutmak, emirleri dinlemek kolay değil.

Bu şeriat güç olur tarikat yokuş olur

Marifet sarplık durur hakikattir yücesi

Dervişin dört yanında dört ulu kapı gerek

Kancaru bakar ise gündüz ola gecesi

İşte dervişin dört yanında bu dördü olması lazım, gecesi o zaman gündüz olur.

Ana eren dervişe iki cihan keşf olur

Anın sıfatın över ol hocalar hocası

Bu dördüne birden sahip olan bir müslüman iki cihanı keşfen görecektir hale gelir. Keşif keramet sahibi olur. O hocalar hocası Allahu Teâlâ hazretleri onu sever, över.

Dört hal içinde derviş gerek siyaset çeke

Menzile ermez kalır yol eri yuvacası

Bu dört şeriat tarikat marifet hakikat makamlarında derviş gerek ki siyaset çeker. “Siyaset çekmek” demek, zahmet çekip, çalışıp o eğitimi görmesi lazım. Bunları görmez ise menzile ermez, kalır yol eri yuvacası. Tembel olan insan kalır, yani çalışmazsa erişemez.

Kırk kişi bir ağacı dağdan indiremeye

Ya bunca mürid muhib sırat nice geçesi

Büyük olunca ağaç 40 kişi bir ağacı dağdan indiremez, bunca mürid muhib sıratı nasıl geçecek?

Küfür okun atarken imanın vurma sakın

Yelip sıyasın güçün sebl ola güvecesi

Dört kapıdır kırk makam yüz altmış menzili var

Ana erene açılır vilayet derecesi

Âşık Yunus sözlerin muhal diye söylemez

Mâna yüzün gösterir bu şairler kocası

Bu iki son beyitlerde önemli şu var; 40 makamdan bahsediyor, dört kapıdan, 160 menzilden bahsediyor. O zaman insana velilik derecesinin açıldığını söylüyor. Âşık Yunus bu sözleri boş yere söylemiyor, mânileri anlatıyor, gizli esrarengiz şeyleri söylüyor bu şairler kocası diyor.

Muhterem kardeşlerim!

Demek ki ihtiyarlık zamanında şeyh iken söylediği sözler olduğu anlaşılıyor.

e. Bu Devirde Evliya Olmanın Şartı

Evet, işte böylece insan yani bu hayatta yalan yanlış şeylere takılmayacak, şeriati öğrenecek, tarikatta çalışacak, marifet yollarında

gidecek, tembel olmayacak. Tembel olursa menzile ulaşamaz, yarı yolda kalır. Hakikate erecek, velayet derecesi tamam olacak, gözü açılacak diye bu yolu şey olarak anlatıyor. Gayet aşikar olarak şiddetle, hararetle bunun böyle yapılması gerektiğini bildiriyor.

Öyledir, doğrudur, eskimemiş gerçeklerdir. Bu devirde de böyledir. Bu devirde de insanların aynı şekilde aynı merhalelelerden geçmesi lazım. Nefsini yenmezse, şeriatini bilmezse, tarikatın eğitiminden geçmezse, marifetullahı hakikate ulaşamazsa olmaz. Yani bu eğitimlerin olması lazım.

Yunus Emre bunları hararetle ve çok ileri bir tarzda anlattığı için asırlar boyu müessir olmuştur. Bir çok insanın tasavvufu sevmesine ve bu çalışmalarını yapıp Hakk'a ermesine onun sözlerinin, teşvikinin, çalışmalarının faydası olmuştur, onun yolunda yürüyen insanlara faydası olmuştur.

Bir-iki temas ettiğimiz şeyi söyleyerek sözümü kapatıyorum.

Yunus Alevi değildir. Yani bizim bugünkü mânada şu bildiğimiz Alevilik Sünnilik meselesi, Anadolu'da işte Gazi Mahallesi olayları,

kavgalar, gürültüler, cem evleri vesaire filan yani bu mânada Alevi. Aslında Alevi Hz. Ali'ye mensup demek. Yani kelime bunlara verilmemeli çünkü bunların bir kısmı ben ateistim diyor, inançsızım diyor. Bu aslında Alevi filan olamaz.

Avustralya'da, Sivas olayları olduğu zaman televizyondan radyodan Kur'ân-ı Kerîm'e, ehli sünnete, şeriate, İslâm'a çok çatmışlar. Gazetelerde, televizyonda çok çatmışlar, radyoda çok aleyhte konuşmuşlar Aleviler.

Ben de Avustralya'ya gittim. Dediler ki kimse de cevap veremedi. O Sivas olayları oldu ya, Madımak Oteli'nin yanması filan. Ondan dolayı çok olaylar oldu ve burada artık hıncını bizden çıkarttılar, çok aleyhte konuştular, dine imana çok sövdüler, kimse de cevap veremedi burada dedi. Olmaz dedim, burada bunların cevapsız kalması doğru değil.

Ne yapacağız?

Bu Aleviler nerede çoksa oraya gideceğiz dedim.

“Nerede çok?” dedim.

Sidney'den 600-700 kilometre mesafede, Mildura şehrinde dediler.

Hadi bindik arabalara, gittik. Alevilerin derneklerini bulduk. Önceden haber verdik biz size geliyoruz konuşmaya diye. Gittik oturduk. Böyle salon dolu. Alevilerin münevverleri, kalem tutanları, şairleri, gençleri yaşlıları, şeyleri hepsi oturmuşlar.

Karşılılarına geçtim dedim ki:

Bu Sivas Olayları dolayısıyla çok ağır konuşmalar yapmışsınız. Kur'ân-ı Kerîm'e, İslâm'a çatmışsınız, şeriata çatmışsınız. Şöyle şöyle yapmışsınız. Bunlar doğru değil. Bunları konuşmaya geldim ben buraya dedim. Yani siz böyle yaptığınız takdirde böyle yaptıysanız siz Alevi değilsiniz, siz dinsizsiniz dedim. Siz Alevi demeyin, ben Aleviyim dedim, ben Hz. Ali Efendimizin soyundanım, o benim dedem, binâenaleyh ona mensubum. Ben İmam Câfer-i Sâdık Efendimizin tarikatta silsilemizde yeri var, onun silsilesine bağlayayım, binâenaleyh ehl-i beyt imamlarına bağlıyım. Ama Kur'an'a bağlıyım, hadîs-i şerîflere bağlıyım. Sizin bu yaptığınız doğru değildir diye onların her şey-

lerini açık açık konuştum. Üç-dört saat konuştuk. Söyleyin ne söyleyeceksiniz dedim, ben ilahiyat fakültesi profesörüyüm. Hacı Bektâş-ı Velî hakkında doktora tezi, doçentlik tezi yaptım. Bu meseleleri biliyorum, buyurun konuşalım dedim. İsterseniz Hacı Bektâş-ı Velî'den size bir şeyler okuyayım, isterseniz Hz. Ali Efendimizden okuyayım. Yani neye hürmet ediyorsanız, neyi şey yapıyorsanız konuşalım. Sizin bu yaptığınız yanlıştır, Alevilik değildir dedim. Yani siz gerçek Alevi iseniz Hz. Ali Efendimize uymanız gerekiyor; uymuyorsunuz, din-den imandan çıkıyorsunuz. Sizinki açıkça dinsizliktir filan diye bunu böyle anlattım. Sonra da İstanbul'a geldiğimiz zaman da birkaç konferans verdik. Bazı konferanslarımızda da bu meseleyi açıkça beyan ettim.

f. Yunus Emre Alevi Değildir

Şimdi Aleviler diyorlar ki Yunus bizdendir. Alevidir demek istiyorlar, yani şeriata karşıdır, şeriat taraftarı değildir, ehl-i sünnete karşıdır demek istiyorlar. Bunun doğru olmadığını Yunus'un şiirlerinden söylemem lazım. Kısaca okuyabilirim de, kısaca notlarımdan da söyleyebilirim.

Bir kere Yunus Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimizi övüyor. Alevi övmez. Ömer Efendimizi, Osman Efendimizi övüyor, Alevi övmez.

Nasıl övüyor?

Yerini şey yapabilirim, burada kısaca okuyalım.

Ömer ü Osman Ali, Mustafa yarenleri

Ömer, Osman, Ali. Bak hem Ömer diyor Osman diyor, Hz. Ali Efendimizi üçüncü sayıyor.

Ömer ü Osman Ali, Mustafa yarenleri

Yani Hz. Muhammed Mustafa'nın has sahabesi diyor.

Bu dördünün Uлуу Ebû Bekr-i Sıddîktır

Der mi şimdi bir Alevi böyle?

Demez.

Demek ki Alevi değil. Önceden söylemedi, Ebu Bekir Ömer Osman Ali sıralamasında Ömer'den başladı;

Ömer ü Osman Ali, Mustafa yarenleri

Bu dördünün ulusu Ebû Bekr-i Sıddîk'tır.

Bu ne demek?

Bangır bangır ben Alevi değilim ey Aleviler, böyle değıldir bu iş.

Bu dördünün en yüksek olduğunu söylemek ehl-i sünnet inancıdır. Demek ki Yunus ehl-i sünnet.

Burada şiirin daha uzununu da okuyabiliyim.

Başka bir şiiri;

Ebû Bekrile Ömer yüzlerinden nur damar

Damar damlar demek. Yüzlerinden nur damlar diyelim.

Sinesi dolu Kur'an Osmân-ı Affân kanı?

Göğsü Kur'an dolu olan Hz. Osman nerede. Bir şiirinde de böyle hep göçenleri sayıyor. Mübarek insanların hepsi göçtü göçtü, sen de göçeceksin. Yani ölümü işlediğı bir şiiri;

Ebû Bekrile Ömer, yüzlerinden nur damar

Sinesi dolu Kur'an Osmân-ı Affân kanı?

Nasıl yüzünden nur damladığını söylüyor.

Ömer-i Hattâb ile çok adl ü dâd işledüm

Oğlığa fısk içinde hadde basılan benem

Bir başka şiirinde de Ömer-i Hattâb ile çok adl ü dâd işledim diyor, Hz. Ömer'i övüyor. Bu bir. Yunus'un yerli yerine oturması, tam tanınması için bu.

İkincisi Yunus namazlı niyazlı ibadetli tâatli. Oruç hakkında medihleri vardır, hac, ibadet, zekât hakkında [medihleri/sözleri] vardır. Yerleri belli ama gittikçe herkes tabii işi var gücü var şey yapıyor, kısa kesmek zorundayız. Bid'atlara karşıdır, Kur'ân-ı Kerîm'in yolundadır, şiirlerinde böyle. Sünni. Şimdi en can alıcı şeyleri onları biraz okuyalım.

Dört mezhebin âşıkıyem, yedi mezhep geçti canım

Dört mezhep ne?

Hanefî, Şâfiî, Mâlikî, Hanbelî.

Yunus ne diyor?

Dört mezhebin aşığıyım. Tamam mı, ispatlı bizim işimiz. Yani taraf tutmak şöyle böyle değil.

Başka bir şiir:

Bir söz geldi dilime, eydem ölüm üstüne

Gerek sünni müselman, gerek zalim üstüne

Yani zalimin karşıtını sünni müslüman olarak şey yapıyor. Yani sünni müslüman iyi, zıttını zalim diye zikrediyor, sünni müslümanı methediyor.

Kimde ki şevkat vardır rahmet dahi andadır

Şimdi bir gönlü açık sünni müselman kanı?

Bir şiirinde de böyle diyor. Kimde şefkat varsa rahmet de vardır. Şimdi artık böyle gönül gözü açılmış, evliyalık makamına ermiş, yani güzel müslüman nerede diye sünni müselman kanı diye şey yapıyor.

Demek ki Yunus Emre'nin hayatını kısaca söyledik, zamanımızın şey yaptığı kadar tasavvufi yönünü açıkladık, birkaç tane Yunus olduğunu açıkladık, Yunus'un nasıl bir insan olduğunu açıkladık. Yani söylenecek çok daha güzel, uzun şeyler olabilir. Hepsi bir seferde bitmez.

Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem
Efendimiz anlatırken kısa anlatırdı, az ve öz

anlatırdı, her şeyi bitirmeye şey yapmazdı, birkaç tane söylerdi ondan sonra bir kısmını da başka zamana bırakırdı.

İşte Yunus Emre böyle Sünni, dört halifeye hürmet eden, Kur'an okumayı seven, seherlerde dağlarla taşlarla ağaçlarla kuşlarla zikir yapan, nefis terbiyesine önem veren, tevazuu esas alan, güzel ahlakı hem kendisi benimseyip hem de öğreten, kendisine intisap edenleri velayet makamına ulaştıran bir büyük zattır. Tasavvufun büyük önderlerinden biridir. Bizim dilimizde yazmış, bizim anlayacağımız bir kişi olması bakımından önemlidir. O bakımdan *Tasavvuf ve Yunus Emre* diye bu konuyu işledik.

Allahu Teâlâ hazretleri bizi de sevdiği kullarından eylesin. Bizi de sevmediği sıfatlardan, hallerden, huylardan, işlerden kurtarsın. Bizim de gönül gözümüzü güşâd eylesin, açsın, basiretimizi açsın. Nefsimizi ıslah etmemizi nasip eylesin. Marifetullaha erdirdsin. Bizim de gönlümüze aşkullahı marifetullahı yerleştirdsin.

Tabii Yunus'un şiirlerinin çok büyük bir kısmı Allah aşkı ile ilgili şiirlerdir. Haftaya da inşallah *Yunus'ta Marifetullah* konusu diye bir başka konuda işleriz.

Allahu Teâlâ hazretleri ömrümüzü uzun eylesin, amellerimizi salih amel eylesin, hüsn-i hâtimler nasip eylesin. Bizi evliyasına hayru'l-halef eylesin. Cennette dünyada sevdiği kullarla beraber eylesin. Cennette Peygamber Efendimize, evliyasına komşu eylesin, cemaliyle cümlemizi müşerref eylesin.

Evet, şimdi konferansımız bitti.

SORULAR CEVAPLAR

Bazı sorular var. İki tane ders alma talebi var. Ders almak isteyenlere tarif edeceğiz.

Soru: “Nakşî yolunda gidenler cehrî zikre katılamazlar, katıldıkları vakitte de imanları gider” sözünü bir tasavvuf ehli olarak nasıl buluyorsunuz?

Cevap: Çok yanlış, saçma sapan bir söz bu. Böyle bir şey yoktur. Nakşî tarikatının bazı kolları cehrî zikir yapar. Bazı devrelerde silsilemize mensup olan meşayihimizin bir kısmı cehrî zikri öne geçirmişlerdir, onu ihtiyar etmiş, onunla müritlerini terbiye etmiştir. Bazıları da zikr-i hafîyi tercih etmişlerdir. Bu bir üslup meselesidir, zemin zaman meselesidir,

muhatap meselesidir. O da güzeldir o da güzeldir.

Bir insan zikrullah ile meşgul oldu mu 70 bin sevap alır, bire 70 bin sevap alır. Kalbinden zikrettiği zaman onun 70 katı sevap alır. Yani $70.000 \times 70 = 4$ milyon 900 bin alır. Zikr-i hafînin sevabı çoktur ama zikr-i cehrîye katılanların imanları gider sözü çok ağır bir sözdür, gûnahtır, bu sözü söylemek gûnahtır. Çünkü mü'min bir insanın imanı gider demek olmaz. Hem de ilme de uygun değil, nakle de akla da uygun değil, büyüklerimizden gördüğümüz örfe de uygun değil, Nakşî tarikatının tarihine de uygun değil. Nakşî tarikatında zikr-i hafî vardır ama başka tarikatlarda zikr-i cehrî vardır, ayakta beraberce halka halinde zikirler vardır. Hepsi zikirdir. Tekabbelellah.

Bu söz cahil sözüdür, kim söylediye tevbe etsin. Onu şey yapmayın.

Soru: Hiçbir tarikata girmeyen, el almayan kimsenin durumu nedir?

Cevap: İşte Yunus söylüyor, şiirlerinden okuduk, isterseniz daha da okuruz. Yani bu eğitimi görmek lazım.

Tahsil görmeyen, eğitim görmeyen bir insan ne olur?

Yani tıp tahsili görmeyen bir insan doktorluk yapabilir mi?

Şoförlük ehliyeti almayan bir insan o eğitimi görmeden direksiyona geçerse olur mu?

Olmaz.

Yani bu bilgiler kazanılacak ki araba doğru sürülsün, o bilgiler kazanılacak ki tedavi güzel yapılsın. İnsanın bir takım bilgileri öğrenmesi lazım ki o bilgiler üstüne hayatını idame ettirsin. Bir takım manevi bilgileri de alması lazım ki kalbini nurlandırsın, marifetullahı muhabbetullahı erişsin, kâmil insan olsun, Allah'ın sevdiği kul olsun. Bu kendi kendine olmaz, armut piş ağzıma düş diye olmaz. Yolda gayret etmeyen bile eremez diyor Yunus Emre. Çalışmadan da olmaz. Gayret edecek, çalışacak, çabalayacak. Yani tarikata bağlanmayan bir kimse manevi eğitimini tamamlamamış olur, cahil gelip cahil gider. Bu dünyada âmâ olan âhirette de âmâ haşrolunur.

Soru: Türkiye'mizde Allah dostu, kalp gözü açık olan insanlar var mıdır?

Cevap: Yoktur diye düşünürse günah olur. Çünkü hüsn-i zanna sığmaz, sû-i zan olur. Allah'ın her devirde evliyası vardır, kerametleri zahir insanlar vardır. Ama kerameti izhar etmek istemezler. Kerametlerin izharı zarar getirir, şöhret getirir onun için istemezler, kerametleri saklarlar. Ekseriyetle saklarlar, maslahat icabı gösterirler. Ama gösterenlerin de sonradan, göstermeseydim dedikleri olmuştur. O esas değildir, en büyük keramet istikamettir, sırât-ı müstakîmde yürümektir.

Soru: Bilgi çağında tarikatların yapısı ve fonksiyonları nasıl bir yön alacaktır? Bu fonksiyonları gerçekleştirmek için bazı değişiklikler olacak mıdır?

Cevap: Ana fikri çok iyi kavrayan mürşid-i kâmiller tabii çağın icabına, zemine zamana göre tarikatların metotlarını ona göre tanzim ederler.

Soru: Bir müslüman yüksek eğitim ve üniversite eğitimi ile tasavvufu birlikte nasıl yürütebilir?

Cevap: Çok iyi yürütür, yani derviş olursa tasavvufta şey olursa yüksek eğitim de güzel olur, başka eğitimler de güzel olur. Hayattaki

başarısı da güzel olur. Birbirine zıt karşıt şeyler değil bunlar. Birisi çok genel bir şey, tasavvuf eğitimi insanın ruh, ahlak, vicdan ve kalp eğitimidir. O olduğu zaman kâmil bir insanın her işi kâmil olur. Nâkıs bir insandan da kâmil bir iş çıkmaz diye yazmışlar oraya. Nâkısın işi de nâkıs olur. Kem âlât ile kemâlât olmaz. Bozuk aletlerle, yalan yanlış şeyler ile olmaz. Güzel aletlerle güzel işler olur. Onun için o onun zıttı değildir. Hatta yüksek eğitim ve üniversite eğitimi görenler bir de tasavvuf eğitimi görürlerse çok iyi olur. Çünkü görmezlerse mağrur olacaklar, nâkıs kalacaklar, yarım olacaklar, belki zararlı olacaklar.

Türkiye'nin ve dünyanın çektiği, kendisini adam sanıp da aslında kâmil olmayan yöneticilerdir. Görmüyor musunuz Saddam'a %99 bilmem kaç herkes evet dedi, ben hayret ettim yani. Irak'ı batırdı, ülkesinin yarısını bir tarafa verdi, yarısını öbür tarafa verdirdi; hâlâ peşinden gidiyorlar.

Soru: İslâm'ın temel bilgilerini bilmeden tasavvufa girilebilir mi?

Cevap: Tabii bunlar da ayrı şeyler değildir. Tasavvuf da İslâm'ın temel bilgilerindedir.

Yani İslâm'ın temel bilgileri vardır, tasavvuf ayrı filan diye bir şey değildir. Bunlar iç içedir, peş peşedir, madde madde birbirine girmiş durumdadır. İki birden yürür, hepsi birden yürür. Yani tasavvufi eğitime girmiş olan bir insan bir mürşid-i kâmil tarafından temel bilgilerle şey yaparak yetişir.

A ben şeyi unuttum, Necmetdîn-i Kübrâ'nın yanına gelmiş Fahreddîn-i Râzî, bütün bilgilerin silinir deyince gitmiş, bir daha gelmemiş dedim, kaldı öyle.

Onun devamı şöyle:

Vefatı zamanı Fahreddîn-i Râzî'ye Azrail *aleyhisselam* gelmiş. Necmeddîn-i Kübrâ yanındakilere demiş ki:

“Fahreddîn-i Râzî'nin ömrü bitiyor, can çekişiyor, ölmek üzere.”

Ama arada uzak mesafe var. Müritleri ile otururken demiş ki;

“Şimdi Fahreddîn-i Râzî ölmek üzere.”

Necmeddîn-i Kübrâ müritleri ile otururken diyelim ki Horasan'da, ötekisi Tahran'da yani Irak'ta veya Bağdat'ta neyse, vefat yerini bilmiyorum.

“Bak Şimdi ölüyor, o bize geldi bir ara bizden yardım istedi, biz ona bu hususta yardımcı olmazsak olmaz.” demiş.

Şeytan gelmiş Fahreddin-i Razi'nin yanina, demiş ki:

Sen Allah'ın varliğına inanıyor musun?

Elbette demiş, benim Allah'ın varliğı ile ilgili 99 tane delilim var, o konuda 99 delili açıklayan bir de falanca kitabı yazdım demiş.

E peki hani, nedir o delil?

Demiş birinci delilim kainat hadistir, her hadis bir muhdise muhtaçtır. Binâenaleyh muhdis de Allahu Teâlâ hazretleridir, binâenaleyh işte Allah'ın varliğı böyle ispat olur.

E peki ona falanca alim Şöyle bir Şey dememiŐ mi?

E o zaman bir de hareket delilim var, her hareket bir muharrike muhtaçtır, ilk muharrik de Allahu Teâlâ hazretleridir.

E peki ona Şu alim Şöyle dememiŐ mi?

Bir başka delilim var, başka delilim var..., hepsini böyle sıralıyor. Şeytan da her birine bir

çelme takıyor, bir iğne sokuyor, bir kafa karıştıracı laf ortaya atıyor.

Sonuna gelmiş, delilleri de hatırlamamaya başlamış. Nefes nefese, nefes nefese böyle kaldığı sırada işte o sırada müritlerine demiş ki Necmeddîn-i Kübrâ;

“Şimdi bak Fahreddîn-i Râzî şeytanın karşısında bocalamaya başladı. Halbuki bizden yardım istemeye gelmişti, şimdi de o bize böyle teveccüh göstermişken biz onun yardıma muhtaç olduğu bir sırada onu yardımsız bırakmamız arkadaşlığa, muhabbete, merhabaya sığmaz.” demiş.

Onun yanına keramet yoluyla varmış, şöyle bir şamar atmış. Şeytan onu görünce zaten korkmuş. Fahreddîn-i Râzî’ye demiş ki: Evladım lâ ilâhe illallah de bakayım. O şeyi görünce tabii bir lâ ilâhe illallah demiş, ondan sonra ruhunu teslim etmiş diye anlatırlar.

Ama tabii o ilimlerin silinmesi konusunda da demiş ki:

“Bize itimat edemedi, ilimler silinir ama silerdik ama sildikten sonra daha güzelini muntazam olarak bozuklarını, çürüklerini ayırarak yerleştirdik.

Bunu şu bakımdan hatırladım o bahsi bitirmedim; İslâm’ın temel bilgilerini bilmeden tasavvufa girilebilir. Yani bir mürşid-i kâmil hepsini sırasıyla anlatır, o İslâmî temel bilgiler de sağlam bilinmiş olur. Yani o tasavvufun içinde var.

Soru: Filanca zât tarikata bağlı mıydı?

Cevap: Evet, bizim Gümüşhanevî hocamıza hocam diyor, kendisinin tespiti ve saireleri var, bu hususta bir makale yazılmış.

Soru: “Şişeyi vurdum taşa, ârı namusu neylerem.” Bunun manası ne, yani e demek?

Cevap: “Ben şişeyi vurdum taşa, ârı namusu neylerem.” demiş şair, bu da bir ilahi, ne demek bu diyor.

Muhterem kardeşlerim!

İnsan halkın sözüne bakarsa, halkın tenkidine veya beğenmesine bakarsa yanılır. Hakk’a bakacak, Cenâb-ı Hakk’ın rızasına bakacak.

Cenâb-ı Hakk'ın rızasını kazanmaya çalışacak, kınayanın kınamasına aldırmayacak.

Bu nedir?

وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ

Ve lâ yehâfûne levmete lâim¹ vafıdır. Mü'min kınayanın kınamasından korkmaz. Utandım bilmem ne ayıplayacaklar demez. Namazı kılacak yerde Allahuekber, durur namaza. Havaalanında Allahuekber, namaza durur.

Yahu bu adamlar görür, beni ayıplar...

Ayıplayan ayıplasın. Allahuekber, namaza dursun, kınayana aldırmasın.

Kızım giyin örtün filan.

E utanırım arkadaşlarım ayıplar beni.

Ayıplarsa ayıplasın Allah sevecek ya!

Allah'ın sevmesi mi önemli arkadaşlarının ayıplaması mı önemli?

İşte bu duyguya sahip olmayınca, kınayanın kınamasına aldırmama durumuna gelmeyince bir insan iyi derviş olamaz. Onun için

¹ 5/Mâide, 54.

“ben şîşeyi vurdum taşa, ârı namusu neylerem” dediği budur, kınayanın kınamasından korkmuyorum, büyüklerimin sevdiği güzel şeyleri yapmaya hazırım demek.

Soru: Annesinin babasının rızası olmadan cepheye gidip şehit olunur mu? Veya annesinin babasının tek evladı ve bakmakla yükümlü olan bir kimse cepheye gidebilir mi?

Cevap: Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem Efendimiz’e böyle bir kimse geldi,

“Ya Resûlallah, ben cihada iştirak etmek istiyorum.” dedi.

Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem ona annesini babasını sordu.

Annem babam var.

Onlara bakacak kimse var mı?

Yok.

Yani bakacak başka kimsesi olmayınca o halde annenle babanla meşgul ol dedi.

Cihad eden bir sürü insan var, binâenaleyh ile herkese farz-ı ayn değildir. Bazıları cihat edince ötekiler başka vazifelerin başında dura-

bilirler. Binâenaleyh öyle olması gerekli, annesinin babasının tek evladı olunca onlara bakması lazım.

Annesinin babasının rızası olmadan bir insan cepheye gitse şehit olabilir mi? meselesi; tabii o ayrı bir soru.

Bir insan kalkıp da annesi babası razı olmadan cepheye gitti, şehit olabilir mi?

Olur.

Niyeti halisse, Allah'ın sevdiği şartlara sahip olarak savaşmışsa şehit olur. Bazı anne balar insanın namaz kılmasına da karşıdır, sakal bırakmasına da karşıdır, zikir yapmasına da karşıdır, müslüman olmasına da karşıdır. Yani annenin babanın Allah'ın emrine karşı çıkmaya hakkı yoktur. Allah'ın emri olduğu zaman;

لا طاعة لمخلوق في معصية الخالق

Lâ tâate li-mahlûkin fî ma'siyeti'l-Hâlık.

“Allah'ın emri bahis konusu olunca mahlukun sözüne bakılmaz.”

Gerekiyorsa, gerekmişse cepheye gidilir, o zaman ölünce şehit olur, illa anne baba rızası şart değildir. Ama annenin babanın bakacak

başka kimsesi yoksa vazifesini ihmal etmemesi lazım, annesinin babasının yanında kalması lazım.

DERS TARİFİ

Ders almak istiyoruz diye iki kağıt geldi, kısaca onları verelim.

Berberce tevbe edelim bu konuşmamızın sonunda.

*Estağfirullah estağfirullah estağfirullah
estağfirullah estağfirullah el-Azîm el-Kerîm
er-Rahîm ellezî lâ ilâhe illâ hüve'l-Hayye'l-
Kayyûm ve etûbü ileyh.*

*Allahümme ente Rabbî lâ ilâhe illâ ente
halaktenî ve ene abdüke ve ene alâ ahdike ve
va'dike me'steta'tü. Eûzü bike min şerri mâ
sana'tü ebû'ü leke bi-ni'metike aleyye ve
ebû'ü bi-zenbî fe'ğfirlî fe-innehû lâ yağfiru'z-
zünûbe illâ ente.*

Bu Peygamber Efendimizin Seyyidü'l-istiğfar duasıdır. Onu okuduk.

Allahu Teâlâ hazretleri Habîb-i edîbi hürmetine lütfuyla keremiyle, Gaffâru'z-zünûb, Settâru'l-uyûb Afüvvü'z-zunûb olduğu için biz-

leri afv ü mağfiret eylesin. Geçmiş günahlarımızı silsin, bizleri tertemiz eylesin. Bundan sonraki ömrümüzde de haramlara günahlara bulaşmadan sevdiği kul olarak yaşamayı nasip eylesin.

Muhterem kardeşlerim!

Devamlı abdesti gezin. Üzerinizde kul hakları varsa sahiplerine ödeyin. Camiyi, cemaati, Cumayı terk etmeyin. Günlük dervişlik zikirlerinizi münasip bir zamanda yapın, çünkü zikir de namaz, oruç, hac, zekât gibi Kur'ân-ı Kerîm'de Allah'ın emirlerinden bir emirdir. Al-lahu Teâlâ hazretleri kendisine çok zikretmemizi emrediyor. Peygamber Efendimizin bu hususta tavsiyeleri var. Zaten benim şimdi tavsiye edeceğim zikirler Peygamber Efendimizin hadîs-i şerîflerinden alınıp söylediğim zikirler olacak.

Zikri gününüzün herhangi bir saatinde yapabilirsiniz. Yasak zamanı yoktur, serbestsiniz. Hangi zaman müsaitseniz yapabilirsiniz, namazın kılınmadığı kerahet vakti gibi bir zamanı yok.

Zikri yapacağınız zaman güzel olanı, -tabii şeytan yanınızda bulunmasın diye hep abdestli

gezeceksiniz - yine abdestli olmak iyidir ama abdestsiz olsa da zikir yine olur. Abdestli olarak kibleye doğru diz çöküp oturursunuz. Gözünüz yumacaksınız, 25 defa estağfirullah diyerek estağfirullah istiğfar eyleyip sonra bir Fatiha üç İhlâs-ı Şerîf okuyup, bu Fatihaların İhlasların sevaplarını Peygamber Efendimize, Peygamber Efendimizden bize kadar gelmiş geçmiş müşid-i kâmillerin, silsile-i sâdât evliyaullah büyüklerimizimizin ruhuna hediye edersiniz. Onların manevi yardımlarını, himmet ve teveccühlerini talep ve niyaz eylersiniz, ruhaniyetlerinden istimdât edersiniz. Bu olur. Yani evliyaullahın tasarrufatı vardır.

Güzel bir şiir var bu konuda, Bursalı Tahir Efendi yazmış. Diyor ki:

İki cihanda tasarruf ehlidir rûh-i veli

Evliyanın ruhaniyeti hem hayattayken hem de öldükten sonra iki cihanda tasarruf yapabilir. Tasarruf ehlidir onlar, o mübarekler.

Deme kim bu mürdedir bundan nice derman ola

Yani bir şahıs vefat ettiyse bir şey yapamaz deme, onun manevi tasarrufatı olur.

İki cihanda tasarruf ehlidir rûh-i veli

*Deme ki bu mürdedir bundan nice derman
ola.*

*Ruh şemşîr-i Hüdâ'dır ten gılâf olmuş ona
Daha âlâ kâr bir eder tığ kim uryân ola*

Ruh Allah'ın kılıcıdır, ten kınına girmiş bir kılıç gibidir. Bir kılıç kınından sıyrıldığı zaman daha iyi kestiği gibi ruh da bedenden sıyrıldığı zaman daha iyi tasarrufatta bulunur diyor büyüklerden bir tanesi.

Evliyallahın da böyle bir tasarrufatı, ruhaniyetleri, hayırları, bereketleri, himmetleri görünür. Onun için onlara böyle sevgi ve saygı içinde olmamız güzel bir şeydir.

Sonra gözünüz kapalı üç rabıta yapacaksınız.

Rabıtalardan birisi râbıta-i mevttir; ölümü, kabri, kıyameti, mahşer yerini, mahkeme-i kübrâyı, cenneti cehennemi, sıratı şöyle sırayla düşüneceksiniz. Kendinize diyeceksiniz ki:

“Ey nefsim, bu hayat gidici, fânî, boş. Mutlaka her gelen gidiyor, konan göçüyor. Mutlaka sen de öleceksin. Ne zaman öleceksen artık öleceksin, ölmeden evvel cenneti kazanmak

için gayrete gel, cehenneme düşmemek için dikkatli ol. Haramlardan günahlardan vazgeç. Buradayken tedbirini al, âhirette tedbir olmaz. Son pişmanlık fayda vermez.” diye nefsinize nasihat edeceksiniz.

Buna, ölümü düşünmeye râbıta-i mevt derler. Bu çok faydalıdır. İnsanın gafletten uyanmasına sebep olur. Sünnet-i seniyyede emredilmiş olduğundan, sünneti yerine getirdiğinden çok sevap kazanır insan. Kalbi nurlanır, kalbinin pası gider, hadîs-i şerîfte böyle bildiriliyor. Feyzi ve sevabı çok olur. Nefsi ıslah olur. İyi bir insan olmasına ve yerinde zamanında tedbirlerini alıp da hayatını iyi geçirmesine vesile olur. Onun için râbıta-i mevti yapacaksınız.

Sonra râbıta-i mürşit yapılır. Böyle oturduğunuz zaman gözleriniz kapalı, bizleri hocalarımızla hep beraber karşınıza göz önüne getirin. Gönlünüzü de gönlümüze bağlayıp gelecek olan feyz-i ilâhîye muntazır olun.

İnsan böylece rabıta yaptığı zaman sanki radyosunun düğmesini çevirip istasyonu bulmuş gibi olur. Kendisine çok feyizler nurlar gelir, içi

dışı nurlanır, yaptığı ibadetin zevkini duyar, faydasını görür, feyzine erer.

Bunu yapa yapa bunun sonucunda ne olacak?

Fenâ fi'ş-şeyh makamına ulaşır, fenâ fi'r-Resûl makamına geçer, daha güzel hâllere yükselir. Onun için bu râbıta-i mürşidi de çalışmalı ki, öğrenmeli ki manevi tecrübesi gelişsin, seyr-i sülûku ilerlesin, Resûlullah'a vâsıl olsun.

Üçüncüsü râbıta-i kalbdır veya râbıta-i huzûr diyoruz. Kalbinize yönelip duracaksınız, gönül âleminde Allah'ın huzurunda olduğunu düşüneceksiniz.

Biliyorsunuz, imanın en kuvvetli şekli nerede olursanız olun Allah'ın sizin yanınızda olduğunu bilmenizdir.

لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ وَهُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَارَ

*Lâ tûdrikühu'l-epsâr ve hüve yûdrikü'l-epsâr.*²

“Gözler O’nu göremez ama O her şeyi görebiliyor.”

² 6/En’âm, 103.

Diyeceksiniz ki:

“Ya Rabbi, sen her şeyi görüyorsun, biliyorsun. Her şeye kadirsin, her yerde hâzır ve nâzırsın. Ben senin kulunum, sana güzel kulluk etmem gerektiğini düşünüyorum, istiyorum, seviyorum ama acizim, kusurluyum, eksikliyim, suçluyum, boynum bükük. Bana tevfikini refik eyle, bana yardım eyle. Beni de seni zikreden, sana şükreden, sevdiğin kullarından eyle ya Rabbi!” diye dua edeceksiniz.

Bu da râbıta-i huzûr.

İnsan bunları yapınca ne yapmış oluyor?

Ölümü düşününce dünyanın faniliğini anlıyor, dünyadan tamamen hırsı kesiliyor. Mürşidine bağlanınca huzurda olmanın lezzetini buluyor, büyüklerin kemâlâtı kendisine intikal ediyor, feyz-yâb oluyor. Allah'ın huzurunda olduğunu bilmenin şuuruna erince de yaptığı ibadeti en yüksek seviyeden, makâm-ı ihsân'dan yapmış oluyor, Allah görüyormuş gibi ibadet etme hazırlığı, çalışması oluyor bu. Tabii zikri çok güzel olur bunları yaptıktan sonra.

İşte bu hazırlıklardan sonra elinize tespih alıp şunları çekin.

100 Estağfirullah. Peygamber Efendimizin tavsiyesidir, hadîs-i şerîflerde vardır.

100 Lâ ilâhe illallah. Bu da Peygamber Efendimizin tavsiyesidir, hadîs-i şerîflerde vardır.

1000 defa Allah Allah Allah... diye lafza-i Celâli çekmek.

Her 100 defasında *ilâhî ente maksûdî ve rızâke matlûbî* deniliyor. Buna *bâz-ı geşt* derler. Yani insan zikri neden yaptığını kendi kendine telkin etmiş, hatırlamış oluyor. “Ya Rabbi muradım, arzum, maksudum sensin, ben senin rızanı kazanmak istiyorum. Şu zikirden, şu derişlikten, şu tasavvuftan muradım senin rızana ermektir, art niyetim yoktur, kötü maksadım yoktur, istismarım yoktur.” demiş oluyor veya onu hatırlamış oluyor insan.

İlâhî ente maksûdî ve rızâke matlûbî cümlesi bir hadîs-i kudsîden alınma, adapte edilme bir cümledir. Hadîs-i kudsîde, “Ben sizin maksudunuzum, benim rızamı talep edin” buyrulduğu için biz de Rabbimize hitaben *ilâhî ente maksûdî ve rızâke matlûbî* diyoruz.

Çok güzel bir sözdür, kardeşlerimiz rozet yapmışlar buraya takıyorlar. Onları da gördükçe hoşuma gidiyor.

Allah Allah dedikten sonra 100 defa da salât ü selâm vazifeniz olsun.

100 salavât-ı şerîfe getirin, hangi salât ü selâmı getirseniz olur.

Bu da hadîs-i şerîfte vardır, Efendimiz tarafından bu da tavsiye edilmiştir. Kur'ân-ı Kerîm'in emridir biliyorsunuz.

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا
الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا

*Innallahe ve melâiketehû yusallûne ale'n-Nebî yâ eyyühellezîne âmenû sallû aleyhi ve sellimû teslîmâ*³ umumi emrinin Efendimiz tarafından “Bana 100 salavât getirirseniz sevaba erersiniz.” diye hadîs-i şerîfte rakamla bildirilmiş şeklini söylemiş oluyorum size.

100 defa da Kulhüvallah okuyun.

³ 33/Ahzâb, 56.

100 Estağfirullah, 100 lâ ilâhe illallah, 1000 defa Lafza-i Celâl-Allah demek, 100 salavât-ı şerîfe, 100 Kulhüvallahuahad.

Bu beş zikri yapın. Bunlar bitince el açıp dua eder, Allah'tan dünya ve âhiretin hayırlarını kendinize, babanıza ananıza, geçmişlerinize, sevdiklerinize diler istersiniz, ümmet-i Muhammed'e de dua edersiniz. Beni de duada unutmamanızı rica ederim.

Şimdi ben size zikir telkin edeyim.

Lâ ilâhe illallah... lâ ilâhe illallah... lâ ilâhe illallah.

Şimdi beraberce söyleyin, Allah şahit olsun.

Lâ ilâhe illallah... lâ ilâhe illallah... lâ ilâhe illallah...

Allah...

Allah..

Allah..

Allah..

Allah..

Allah..

...

Devam edin...

Şimdi ağzınızı kapatın, gözünüzü yumun, içinizden devam edin.

...

Allah mübarek etsin.

İşte bu sessiz sedasız içinden dil dudak kıpırdatmadan yapılan zikre zikr-i kalbî derler. Bu çok sevaplıdır, 70 binin 70 katı dediğimiz 4 milyon 900lük zikir budur. Kalbinizi zikirle meşgul edin. Yolda yürürken, işte çalışırken, gecede gündüzde daima vaktiniz zikirle geçmiş olsun. Sevabınız çok olsun.

رِجَالٌ لَا تُلْهِهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ

Ricâlün lâ tülhîhim ticâretün ve lâ bey'un an zikrillah⁴ zümresine dâhil olun.

Bizim yolumuz Peygamber Efendimizin sünnetine uymak, ruhsatlarla değil azimetlerle amel etmek yoludur, takva yoludur. Onun için Kur'an okuyun, Kur'an'ın ehli olmaya çalışın,

⁴ 24/Nûr, 37.

ahkâmına uyun. Hadîs-i şerîfleri okuyun, Peygamber Efendimizin sünnet-i seniyyesine sımsıkı sarılacağız. Efendimizin sünnetini bu asırda ihya edeceğiz, gayret edeceğiz, yaşamak ve yaşatmak çalışması yapacağız.

Namazları cemaatle kılın, camileri ihmal etmeyin.

“Beş tane aile bir yerde olsa onların cemaatle namaz kılması boyunlarına borçtur, mutlaka bir yerde ezan okuyup kamet getirip cemaatle namaz kılmaları gerekir” diye Efendimizin hadîs-i şerîfi vardır. Kaldı ki kaç beş tane aile bir arada oluyor. Binâenaleyh böyle yerlerde mutlaka hemen bir mescit yapıp orada namazları beraberce kılmanız lazım.

Farz namazlardan ayrı beş tane sevaplı namaz vardır.

Sabah namazından sonra zikirle ibadetle meşgul olup güneş doğmasından yarım saat geçince, kerahet vakti çıkınca işrak namazı vardır. Efendimiz kılardı, tavsiye eylerdi. Sabahlar öğlenin arasında dört rekât duha namazı vardır, daha fazla olabilir. Akşam namazının sünnetinin arkasından iki veya daha fazla rekât ev-

vabin namazı vardır. Gece yatarken taze abdest alacaksınız, iki rekât tecdîd-i vudû namazı dört rekât namaz kılıp şöyle abdestli olarak yaptıp... Abdestli yatmak da hadîs-i şerîfte tavsiye edilmiştir, çok sevaplıdır. Sabaha kadar ibadet etmiş gibi sevap alırsınız, melekler dua eder etrafınızda toplanır. Böyle yapmayı ihmal etmeyin. Geceleyin de kalkıp teheccüd namazı kılın.

Bu beş namaz Efendimizin tavsiye ettiği güzel beş namazdır. Beş vaktinize bu beş vakti katın.

Pazartesi perşembe oruçları Efendimizin tavsiye ettiği oruçlardandır. Eyyâm-ı biyz oruçları Arabî ayların 13-14-15'inde vardır. Recep'te Efendimiz çok oruç tutardı, Şaban'da oruç tutardı, Şevval'in 6 gün orucu, Zilhicce'nin 9 gün orucu, Arefe günü orucu, Muharrem oruçları, kandil oruçları gibi oruçları da tutarsanız kalbiniz nurlanır, nefsiniz ıslah olur. Ramazan'ın dışında da oruçlardan böyle sevaplar kazanırsınız, Allah'tan bi-gayri hisâb sevaplar alabilirsiniz.

İlim öğrenin, öğretin. İslâm'ı başkalarına öğretmeye çalışmak, başkalarını İslâm'a çekmeye çalışmak en sevaplı çalışmadır. Bu çeşit çalışmaları destekleyin. Var gücümüzle İslâm'ı yayalım. Başkaları müslümanları kendi dinine çekmeye çalışacağına biz gayrimüslimleri İslâm'a çekmeye çalışalım. Allah'ın dinini sahâbe-i kirâm gibi dünyanın her yerine yayalım. Böyle çalışacağız, çok sevaptır.

Paranız olursa hayr u hasenat, sadaka-yı câriye cinsinden eserler yaparsınız.

Sonra takva ehli olacaksınız. Günahlardan kaçınmaya çok dikkat edeceksiniz. Her çeşit gûnahtan haramdan korunun. Sonra güzel ah-laka sahip olacaksınız, kötü huylardan arınacaksınız.

Bu bir çalışma ile olur, dikkat ederek olur. Kötü huylarınızı düşünün, iyi huylarınızı çoğaltmaya kötü huyları atmaya gayret edin. İyi huyları Kur'ân-ı Kerîm'den, hadîs-i şerîflerden, peygamberlerimizin hayatlarından, evliyaullah büyüklerimizin hayatlarından, sahâbe-i kirâmın hayatlarından, menâkıbinden öğrene-

bilirsiniz. Kötü huyları da kötülere bakarak öğrenebilirsiniz, tasavvuf kitaplarına bakarak öğrenebilirsiniz.

Kötü huylu atın iyi huyları alın. Allah iyi huylu kullarını seviyor, cennetine dahil ediyor. Kötü huylardan dolayı da insanlar cehenneme düşebiliyor.

Şimdi her biriniz bir Fatiha üç Kulhüvallah okuyun, duanızı yapayım.

Bismillahirrahmanirrahim.

إِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللَّهَ يَدُ اللَّهِ
فَوْقَ أَيْدِيهِمْ فَمَنْ نَكَثَ فَإِنَّمَا يَنْكُثُ عَلَى نَفْسِهِ
وَمَنْ أَوْفَى بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهِ اللَّهُ فَسَيُؤْتِيهِ أَجْرًا
عَظِيمًا

*Innellezîne yübâyi'ûneke innemâ
yübâyi'ûne'llah. Yedullahi fevka eydîhim fe-
men nekese fe-innemâ yenküsü alâ nefsih. Ve
men evfâ bimâ âhede aleyhullahe fe-se-yü'tîhi
ecran azîmâ.*⁵

⁵ 48/Fetih, 10.

Allahu Teâlâ hazretleri ahdinize sadık, vefalı, âşık-ı sâdık kullar eylesin. Sırât-ı müstakîmde daim eylesin. Ayağınızı kaydırmayın, tarikatın esrarını, âdâbını, ahlakını öğrenip insân-ı kâmiller olmanızı nasip eylesin. Marifetullahı erdirsin, aşkullahı muhabbetullahı gönülünüze yerleştirsin. Allah'ın sevdiği, Allah'ı seven kullar olarak yaşayıp, hayırlı işler yapıp âhirete Allah'ın huzuruna yüzü ak, alnı açık varıp Rabbim cennetiyle cemaliyle cümlelerinizi müşerref eylesin.

Bi-hürmeti esrâri sûreti'l-Fâtiha.

Selamun aleyküm.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN
25 Cemâziye'l-Evvel 1416 /
19.10.1995

[Bütün KONFERANSLAR'a PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

